

Силабус курсу «Екологічний менеджмент на підприємстві»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітня програма «Агрономія»

Дні занять: _____, ауд. ____
Консультації: _____, ауд. ____

Рік навчання: IV, Семестр: 8

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

д-р. екон. наук, проф. Шушпанов Дмитро Георгійович

Контактна інформація

d.shushpanov@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Мета вивчення дисципліни “Екологічний менеджмент на підприємстві” – формування у студентів системи знань, навичок та компетентностей, необхідних для ефективного управління екологічними аспектами діяльності підприємств та організацій. Це включає вивчення сучасних екологічних стандартів, законодавства, принципів сталого розвитку, управління персоналом, а також практичних інструментів для аналізу та вирішення екологічних проблем з метою зменшення негативного впливу на довкілля та сприяння розвитку біоекономіки.

Завдання вивчення дисципліни

1. Засвоєння основних концепцій та принципів екологічного менеджменту та розуміння взаємозв'язку між підприємництвом і екологічною стійкістю.
2. Розвиток вмінь аналізу та вирішення екологічних проблем і впровадження ефективних управлінських рішень у сфері екології.
3. Вивчення сучасних екологічних стандартів і правових норм, що регулюють екологічну діяльність.
4. Розвиток вмінь ефективної взаємодії зі зацікавленими сторонами (громадськість, державні установи тощо).
5. Аналіз впливу на довкілля: Здійснення оцінки екологічного впливу діяльності підприємств і розробка заходів для мінімізації негативних наслідків.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання
2 / 2	Тема 1. Предмет екологічного менеджменту, його сутність, роль та завдання.	Знати визначення екологічного менеджменту, його сутність, роль та завдання. Розуміти основні принципи екологічного менеджменту. Вміє пояснити значення екологічного менеджменту для суспільства та економіки.
2 / 2	Тема 2. Основні принципи, форми та методи здійснення екологічного менеджменту.	Знати основні принципи екологічного менеджменту. Розуміти різноманітні форми та методи здійснення екологічного менеджменту. Вміє проаналізувати ефективність різних форм та методів екологічного менеджменту.
2 / 2	Тема 3. Система організації екологічного менеджменту підприємства	Знати структуру системи екологічного менеджменту підприємства /організації/. Розуміти взаємозв'язки між елементами системи екологічного менеджменту. Вміє розробити систему екологічного менеджменту для підприємства /організації/.
2 / 2	Тема 4. Екологічний менеджмент в сучасному бізнес-середовищі	Знати особливості екологічного менеджменту в сучасному бізнесі. Розуміти роль екологічного менеджменту у бізнес-стратегії. Вміє розробити систему екологічного менеджменту для бізнесу.
4 / 2	Тема 5. Управління персоналом у системі екологічного менеджменту	Знати основні принципи та методи управління персоналом у системі екологічного менеджменту. Розуміти роль персоналу у впровадженні екологічних стандартів та ініціатив. Вміти організовувати роботу команд для досягнення екологічних цілей організації.
2 / 2	Тема 6. Управління проектами екологічного менеджменту	Знати основні етапи управління проектами екологічного менеджменту. Розуміти роль екологічного менеджменту у проектному управлінні. Вміє складати проекти екологічного менеджменту.
4 / 4	Тема 7. Системи екологічного менеджменту та стандарти	Знати основні законодавчі та нормативні акти, що регулюють екологічне менеджмент. Розуміти роль екологічного менеджменту у правовому регулюванні. Вміє застосовувати законодавчі та нормативні акти, що регулюють екологічне
2 / 2	Тема 8. Юридичні та нормативні засади екологічного менеджменту.	Знати основні вимоги до екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування. Розуміти роль екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє застосовувати вимоги до екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування на практиці.

2 / 42	Тема 9. Екологічне ліцензування, сертифікація та екологічне страхування	Знати сутність, методи та технології екологічного аудиту. Розуміти роль екологічного аудиту у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє проводити екологічний аудит.
2 / 2	Тема 10. Сутність, методи та технології екологічного аудиту	Знати основні технічні, технологічні та проектні рішення, що сприяють підвищенню екологічної безпеки. Розуміти роль технічного, технологічного та проектного забезпечення у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє розробляти технічні, технологічні та проектні рішення, що сприяють підвищенню екологічної безпеки.

Літературні джерела

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2019. № 16, ст. 70.
2. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 50, ст. 678.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 41, ст. 546.
4. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 29, ст. 315.
5. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 16, ст. 138.
6. Білявська Ю. В., Мінаков О. В. Формування екологічного менеджменту на підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки» 37. 2020. 24-28.
7. Гончарук В. В., Ляховський Я. Г. Проблеми та перспективи організації екологічного менеджменту та аудиту в Україні. Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ: Вип. 26 / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; [редкол.: Миколайко В. П., Браславська О. В., Красноштан І. В. [та ін.] ; відп. за вип. Совгіра С. В.]. Умань: Видавець «Сочінський М. М., 2023. С. 52-54. URL: <https://pgf.udpu.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/11/збірник-еколаб.pdf>
8. Горун М. В. Пиріг Г. І., Файфура В. В., Федірко М. М. Екологія: навчальний посібник. Тернопіль, 2019. 156 с.
9. Деркач В. М. Екологічний менеджмент: сучасні тенденції та особливості впровадження / В. М. Деркач, В. В. Лісненко, В. М. Харчишин. Молодь – аграрній науці і виробництву. Екологізація виробництва як основа збалансованого розвитку. Інновації у рибогосподарській галузі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Білоцерківський НАУ, 19 травня 2022 р.). Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 60-82.
10. Екологічний менеджмент: метод. вказівки для виконання практичних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: В. М. Харчишин, В. С. Бітюцький, О. М. Мельниченко, П. І. Веред. Біла Церква: БНАУ, 2022. 27 с.
11. Екологічний менеджмент і аудит: навч.-метод. комплекс з навч. дисципліни для студентів 1-го курсу ОС «Магістр», спеціальності «101 Екологія», освітня програма «Екологія та охорона навколишнього середовища» / уклад.: М. В. Газуда. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. 40 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/20692>.
12. Екологічний менеджмент: методичні вказівки до виконання самостійних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: В.М. Харчишин, В.С. Бітюцький, О.М. Мельниченко. Біла Церква: БНАУ, 2021. 14 с.
13. Краєвська А.С., Ярова Ю.О. Екологічний менеджмент на підприємствах України. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи», Вінниця, 2024: збірник наукових праць URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/view/20311/16817>

14. Навчально-методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу «Екологічний менеджмент для студентів очної та заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня Магістр галузь знань, Специфічні категорії спеціальності), Управління інноваційною діяльністю. Навчально-науковий інститут післядипломної освіти НУБіП України). ННІ ПО НУБіП України). 2014. 69 с.
15. Платформа рішень для менеджерів природоохоронної діяльності. URL: <http://ecolog-ua.com>.
16. Савчук Т. В., Накладюк Н. М. Система екологічного менеджменту: особливості впровадження українськими підприємствами. Scientific notes of Lviv University of Business and Law 35. 2022. С. 115-122.
17. Саєнко Т. В. Екологічний аудит та екологічний контроль: курс лекцій. К.: НАУ, 2023. 78 с.
18. Шушпанов Д., Кривокульська Н. Екологічний менеджмент як інструмент екологізації економіки. Економічний дискурс. 1-2 (2024). С. 90-101.
19. Song D., et al. Examining the effects of ISO 14001 certification on technical efficiency among high-polluting industries. Journal of Environmental Planning and Management. 2024. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09640568.2024.2371567>
20. Bakkass S., et al. Implementation of an environmental management system on a construction site: An empirical study. Environmental Challenges. 15. 2025. 100915. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2772912525000570>
21. Badri Ahmadi H., Mehralian G. Integrating circular economy and ISO 14001: Pathways for sustainable environmental management. Journal of Cleaner Production. 446. 2024. 140567. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652624005678>
22. Bai C., Sarkis J. A bibliometric and network analysis of environmental management and sustainability integration in operations. Resources, Conservation & Recycling. 195. 2023. 106940. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0921344923003203>
23. Tortorella G. L., et al. ISO 14001 and lean–green integration: Evidence from manufacturing sectors. Journal of Cleaner Production. 404. 2023. 136891. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652623008915>
24. Sánchez-Medina A. J., et al. Corporate environmental management practices and innovation for sustainability: Evidence from European SMEs. Business Strategy and the Environment. 33 (2). 2024. С. 711–729. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/bse.3527>
25. Wang Z., Liu Y. Digital transformation and corporate environmental management performance: The moderating role of environmental policy. Technological Forecasting and Social Change. 211. 2025. 123723. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162525001237>
26. Tseng M. L., Chiu A. S. Advancing environmental management systems towards sustainability transitions: A systems thinking approach. Journal of Environmental Management. 353. 2024. 120910. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301479724009101>

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічний менеджмент» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання	Поточне оцінювання	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття).	Модульний контроль 1 проводиться за темами 1-5 на половині проведених занять в аудиторії або в системі дистанційного навчання Moodle.	Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття).	Модульний контроль 1 проводиться за темами 6-12 на половині проведених занять в аудиторії або в системі дистанційного навчання Moodle.	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу.	Оцінюється рівень виконання індивідуального самостійного завдання як цілісного наскрізного проекту.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом